

UCHWAŁA Nr / /2009
Sejmiku Województwa Opolskiego
z dnia 2009 r.

**w sprawie przyjęcia Roczno Programu Współpracy Samorządu Województwa
Opolskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami
Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego.**

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1590 z późn.zm.) oraz art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. Nr 96, poz. 873 z późn.zm.) Sejmik Województwa Opolskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Roczny Program Współpracy Samorządu Województwa Opolskiego z Organizacjami Pozarządowymi oraz Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Opolskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 czerwca 2009 r.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2003 r., Nr 96, poz. 873 z późn.zm.) organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego zobowiązany jest do uchwalenia rocznego programu współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

Projekt Programu został opracowany na podstawie propozycji departamentów merytorycznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, a także Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Opolu, które prowadzą współpracę z podmiotami Programu.

Projekt Programu został poddany konsultacjom z podmiotami Programu podczas spotkań konsultacyjnych w marcu 2009 r. oraz konferencji regionalnej w kwietniu 2009 r.

Mając powyższe na uwadze podjęcie przedmiotowej uchwały jest zasadne.

**ROZNY PROGRAM WSPÓŁPRACY
SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
ORAZ PODMIOTAMI PROWADZĄCYMI
DZIAŁALNOŚĆ POŻYTKU PUBLICZNEGO**

Postanowienia ogólne

1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego stanowi jedną z istotnych form realizacji zadań własnych Samorządu Województwa Opolskiego.
2. Program określa zasady, obszary i formy współpracy Samorządu Województwa Opolskiego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego oraz priorytety zadań publicznych, których realizacja związana będzie z wykorzystaniem środków publicznych.
3. Ilekroć w Programie jest mowa o:
 - 1) **„ustawie”** – rozumie się przez to ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn.zm.),
 - 2) **„województwie”** – rozumie się przez to Województwo Opolskie,
 - 3) **„podmiotach Programu”** – rozumie się przez to organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy,
 - 4) **„dotacji”** – rozumie się przez to dotację w rozumieniu art.106, ust.2, pkt.1, lit.d ustawy z dnia 30.06. 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z późn.zm.)
 - 5) **„konkursie”** – rozumie się przez to otwarty konkurs ofert, o którym mowa w art. 11, ust. 2 ustawy.

Zasady współpracy

Ideą współpracy Samorządu Województwa Opolskiego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest partnerstwo regionalne budowane w oparciu o poniższe zasady:

- 1) **Zasada partnerstwa** – podmioty Programu, na zasadach i w formie określonej w ustawie oraz zgodnie z trybem wynikającym z odrębnych przepisów, uczestniczą w identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, wypracowywaniu sposobów ich rozwiązywania oraz wykonywaniu zadań publicznych.
- 2) **Zasada pomocniczości i suwerenności stron** – organy administracji publicznej respektując odrębność i suwerenność zorganizowanych wspólnot obywateli, uznają ich prawo do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, w tym należących także do sfery zadań publicznych i w takim zakresie współpracują z nimi, a także wspierają ich działalność oraz umożliwiają realizację zadań publicznych, na zasadach i w formie określonej w ustawie,
- 3) **Zasada efektywności** - województwo, przy zleceniu podmiotom Programu zadań publicznych, dokonuje wyboru najefektywniejszego sposobu wykorzystania środków publicznych, przestrzegając zasad uczciwej konkurencji oraz z zachowaniem wymogów wynikających z ustawy o finansach publicznych, wykorzystuje współpracę z podmiotami Programu do efektywnej realizacji zadań społeczno – gospodarczych,
- 4) **Zasada jawności podejmowanych działań** - organy samorządu województwa udostępniają współpracującym z nimi podmiotom Programu informacje o zamiarach i celach realizowanych zadań publicznych, w których możliwa jest współpraca z tymi podmiotami,
- 5) **Zasada legalności** - wszelkie działania organów samorządu województwa oraz podmiotów Programu odbywają się w granicach i na podstawie przepisów prawa.

Obszary współpracy

Współpraca Samorządu Województwa z podmiotami Programu dotyczy zadań określonych w art. 4 ustawy, w szczególności ustawowych zadań województwa realizowanych odpowiednio do terytorialnego zakresu działania Województwa Opolskiego, w następujących dziedzinach:

- 1) nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- 2) profilaktyki i promocji zdrowia,
- 3) profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania narkomanii,
- 4) pomocy społecznej, zwłaszcza na rzecz osób niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 5) upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- 6) promowania krajoznawstwa i turystyki,
- 7) kultury i ochrony dziedzictwa narodowego,
- 8) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- 9) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- 10) współpracy zagranicznej województwa,
- 11) promocji regionu,
- 12) edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej związanej z tematyką Unii Europejskiej,
- 13) wspomagających rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości w regionie,
- 14) promocji i organizacji wolontariatu,
- 15) działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, w zakresie określonym w pkt 1-14.

Formy współpracy

Współpraca Samorządu Województwa z podmiotami Programu realizowana będzie w szczególności w postaci:

- 1) zlecenia podmiotom Programu prowadzącym działalność w obszarze pożytku publicznego realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie ,
- 2) konsultowania z podmiotami Programu projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- 3) wzajemnego informowania się o kierunkach planowanej działalności i współdziałanie w celu ujednolicenia i zharmonizowania tych kierunków poprzez:
 - a) publikowanie informacji, ważnych dla podmiotów Programu, na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego: www.umwo.opole.pl,
 - b) przyjmowanie informacji przekazywanych przez podmioty Programu o przewidywanych lub realizowanych zadaniach sfery publicznej,
- 4) tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli podmiotów Programu prowadzących działalność w obszarze pożytku publicznego oraz przedstawicieli województwa,
- 5) organizowania szkoleń i konferencji dla podmiotów Programu,
- 6) pomocy w nawiązywaniu kontaktów i współpracy podmiotów Programu w skali regionalnej, ponadregionalnej i międzynarodowej,
- 7) doradztwa i współpracy przy pozyskiwaniu przez podmioty Programu środków finansowych z innych źródeł,
- 8) obejmowania patronatem Marszałka Województwa Opolskiego inicjatyw realizowanych przez podmioty Programu,
- 9) udzielania pomocy merytorycznej przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego,
- 10) nieodpłatnego udostępniania, w miarę możliwości, pomieszczeń lub sprzętu.

Obszary współpracy w sferze realizacji zadań publicznych

Do obszarów obejmujących przedsięwzięcia organizacyjne i priorytetowe zadania publiczne, które mogą być powierzone podmiotom Programu należą:

1) Obszar realizacji zadań w sferze nauki, edukacji, oświaty i wychowania.

W szczególności wspierane będą zadania:

- a) doskonalenie nauczycieli w zakresie edukacji przedsiębiorczości oraz przygotowania młodzieży do funkcjonowania na rynku pracy,
- b) prowadzenie kształcenia - w tym ustawicznego - w zakresie edukacji obywatelskiej i społecznej.

2) Obszar realizacji zadań w sferze profilaktyki i promocji zdrowia.

W szczególności wspierane będą działania profilaktyczne i promocja zdrowia w zakresie:

- a) zwiększania skuteczności edukacji zdrowotnej, działań w zakresie podnoszenia świadomości prozdrowotnej oraz zwiększania udziału w programach profilaktycznych,
- b) programów zwiększających aktywność fizyczną dzieci i młodzieży i promujących zdrowy styl życia, a zwłaszcza:
 - profilaktyki wad postawy,
 - programów profilaktycznych zmniejszających ilość wypadków drogowych,
- c) programów promujących aktywność fizyczną osób dorosłych,
- d) programów profilaktycznych chorób cywilizacyjnych, a zwłaszcza:
 - zwiększania wczesnej wykrywalności nowotworów złośliwych,
 - zwiększania wczesnej wykrywalności chorób układu krążenia,
 - zwiększania wczesnej wykrywalności cukrzycy typu dorosłych,
- e) programów zwiększających sprawność psychomotoryczną osób starszych,
- f) promocji zdrowia psychicznego oraz zapobiegania występowaniu zaburzeń psychicznych,
- g) wsparcia niepełnosprawnych osób autystycznych oraz dzieci z nadpobudliwością psychoruchową,
- h) wsparcia osób niepełnosprawnych z niepełnosprawnością ruchową i psychomotoryczną,
- i) zmniejszania narażenia ludności na czynniki szkodliwe w środowisku życia, pracy i nauki.

3) Obszar realizacji zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania narkomanii.

W szczególności wspierane będą zadania w zakresie :

- a) kompleksowych oddziaływań kreujących i wspomagających grupy pozytywnych liderów młodzieżowych,
- b) kompleksowych oddziaływań profilaktycznych wobec dzieci i młodzieży z grup ryzyka pod względem używania środków psychoaktywnych,
- c) oddziaływań kreujących i wspomagających wolontariat w obszarze związanym z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu,
- d) oddziaływań terapeutycznych wobec osób zagrożonych uzależnieniem i/lub uzależnionych od środków psychoaktywnych,
- e) oddziaływań w zakresie redukcji szkód u osób uzależnionych od środków psychoaktywnych i/lub leczenia substytucyjnego osób uzależnionych od środków psychoaktywnych,
- f) inspirowania i promowania nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- g) kompleksowych oddziaływań terapeutycznych i/lub pomocowych wobec osób doznających przemocy w rodzinie, w tym osób doznających wykorzystywania seksualnego,
- h) oddziaływań terapeutycznych i/lub korekcyjno-edukacyjnych wobec sprawców przemocy w rodzinie,
- i) kreowania i wspierania zespołów interdyscyplinarnych działających w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- j) przygotowania informatorów powiatowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, problemów narkotykowych, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu,
- k) specjalistycznych działań edukacyjnych i profilaktycznych ukierunkowanych na ograniczenie zjawiska picia alkoholu oraz palenia tytoniu przez kobiety w ciąży oraz w wieku prokreacyjnym – w tym działań dotyczących zespołu FAS (alkoholowy zespół płodowy),
- l) wdrażania metod wczesnej diagnozy i krótkiej interwencji wobec nadużywających alkoholu i/lub używających narkotyków pacjentów podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej,

- m) profilaktyki, diagnostyki i terapii zespołu uzależnienia od tytoniu adresowanych do pacjentów podstawowej, a w szczególności specjalistycznej opieki zdrowotnej,
- n) edukacji i profilaktyki dotyczącej przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców,
- o) przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w obszarze uzależnień,
- p) działań dotyczących readaptacji społecznej osób, które ukończyły terapię w zakresie uzależnień lub są w końcowej fazie takiej terapii.

4) Obszar realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej:

W szczególności wspierane będą działania w zakresie:

- a) aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym organizacja imprez o charakterze sportowym, rekreacyjnym i kulturalnym,
- b) aktywizacji społecznej osób starszych,
- c) realizacji projektów badawczych mających na celu diagnozę sytuacji osób niepełnosprawnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym na terenie województwa,
- d) readaptacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych poprzez pomoc w rozwiązywaniu problemów oraz wsparcie w sytuacjach kryzysowych,
- e) przeciwdziałania przemocy, demoralizacji i przestępczości nieletnich,
- f) wsparcia socjalnego wypoczynku dzieci i młodzieży z zagrożonych ubóstwem rodzin w formie stacjonarnej, półstacjonarnej i jednodniowych imprez o charakterze regionalnym, w tym wsparcie dzieci pochodzących ze zmarginalizowanych środowisk wiejskich oraz organizacja warsztatów edukacyjnych z dziećmi i młodzieżą pochodzącymi z zagranicy, w tym dziećmi Polaków zamieszkałych za granicą,
- g) wspieranie działań w zakresie gromadzenia i rozdawnictwa żywności osobom i instytucjom funkcjonującym w systemie pomocy społecznej,
- h) przeciwdziałanie zjawisku bezdomności poprzez dofinansowanie ośrodków wsparcia,
- i) zwiększenia dostępu do informacji nt. instytucji i organizacji działających na rzecz pomocy osobom potrzebującym wsparcia,
- j) wspierania samoorganizacji społecznej i wszelkich form samopomocy oraz wolontariatu,

5) Obszar realizacji zadań w sferze kultury fizycznej i sportu.

W szczególności wspierane będą następujące zadania:

- a) szkolenie młodzieży uzdolnionej sportowo,
- b) udział reprezentacji województwa w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży i Mistrzostwach Polski,
- c) organizacja imprez sportowych o zasięgu wojewódzkim, ogólnopolskim i międzynarodowym promujących województwo,
- d) wspieranie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży szkolnej,
- e) upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w środowisku akademickim,
- f) upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w środowisku wiejskim,
- g) wspieranie sportu i rekreacji w środowisku osób niepełnosprawnych,
- h) wspieranie organizacji szkolenia kadr kultury fizycznej województwa (w szczególności szkolenia instruktorów, animatorów sportu i sędziów sportowych),
- i) wspieranie szkolenia sekcji sportowych uczestniczących w ogólnopolskim współzawodnictwie sportu młodzieżowego,
- j) wspieranie organizacji zawodów sportowych w ramach wojewódzkiego i ogólnopolskiego współzawodnictwa sportowego.

6) Obszar realizacji zadań w zakresie turystyki i krajoznawstwa.

W szczególności wspierane będą zadania w zakresie:

- a) wspierania działalności krajoznawczej poprzez dofinansowanie imprez turystyczno - krajoznawczych oraz szkoleń o zasięgu wojewódzkim, krajowym oraz międzynarodowym,
- b) promocji walorów turystycznych regionu (targi krajowe i zagraniczne, wydawnictwa regionalne, wystawy, prezentacja regionu w środkach masowego przekazu),
- c) ratownictwa i ochrony turystów,
- d) stworzenia jednolitego systemu informacji turystycznej w województwie opolskim.

7) Obszar realizacji zadań w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

W szczególności wspierane będą zadania w dziedzinie:

- a) organizacji festiwali, konkursów, przeglądów, spotkań, plenerów, warsztatów, konferencji, seminariów, wystaw artystycznych, historycznych, muzealnych i innych imprez, o zasięgu co najmniej regionalnym, mających istotne znaczenie dla polskiej kultury i sztuki,
- b) pielęgnowania polskości oraz rozwoju i kształtowania świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej mieszkańców regionu,
- c) pielęgnowania i rozwijania tożsamości lokalnej w regionie,
- d) ochrony i propagowania kultury mniejszości narodowych,
- e) upowszechniania, promocji i popularyzacji kultury i sztuki,
- f) promowania twórczości literackiej,
- g) wspierania amatorskiego ruchu artystycznego i twórczości ludowej,
- h) edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży ze środowisk wiejskich o zasięgu wojewódzkim,
- i) konserwacji, renowacji i ochrony obiektów zabytkowych ruchomych i nieruchomych województwa opolskiego wpisanych do rejestru zabytków,
- j) konserwacji, renowacji, ochrony oraz przygotowania dokumentacji techniczno - konserwatorskiej przy zabytkach architektury drewnianej województwa opolskiego.

8) Obszar realizacji zadań w zakresie działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.

W szczególności wspierane będą zadania w zakresie:

- a) realizacji programu Odnowy Wsi, współpraca ze stowarzyszeniami odnowy wsi (konkursy, wystawy, konferencje, podróże studyjne, szkolenia, publikacje, imprezy o istotnym znaczeniu dla rozwoju obszarów wiejskich),
- b) promocji produktu regionalnego i tradycyjnego, w szczególności działań z zakresu Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego,
- c) wsparcia sprzedaży bezpośredniej na Opolszczyźnie,
- d) realizacji programu wdrażania podejścia Leader w województwie opolskim, (konkursy, wystawy, konferencje, podróże studyjne, szkolenia, publikacje, imprezy o istotnym znaczeniu dla rozwoju obszarów wiejskich),
- e) rozwoju energii odnawialnych w regionie.

9) Obszar realizacji zadań z zakresu ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

W szczególności wspierane będą zadania w zakresie:

- a) organizowania szkoleń, kursów, konkursów, akcji popularyzatorskich podnoszących świadomość ekologiczną społeczeństwa, a w szczególności rolników, leśników, nauczycieli oraz dzieci i młodzieży,
- b) gromadzenia pomocy dydaktycznej i rozpowszechniania informacji dotyczących ochrony środowiska i edukacji ekologicznej, głównie przez biblioteki (pedagogiczne, wojewódzkie, szkolne).

10) Obszar realizacji zadań wspomagających rozwój współpracy zagranicznej województwa.

W szczególności wspierane będą działania:

- a) współpraca transgraniczna, mająca na celu rozwój społeczno-gospodarczy pogranicza polsko-czeskiego, w tym euroregionów Pradziad i Silesia,
- b) transfer wiedzy i technologii,
- c) międzynarodowe inicjatywy edukacyjne i kulturalne,
- d) kształtowanie dobrego wizerunku województwa wśród regionów Europy oraz w Polsce,
- e) wykorzystanie doświadczeń i wiedzy partnerów europejskich w zakresie funkcjonowania w strukturach europejskich i przekazywanie ich regionom spoza Unii,
- f) rozwój gospodarczy, z uwzględnieniem rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości oraz turystyki,
- g) wymiana doświadczeń oraz wspieranie przedsięwzięć dotyczących zapobiegania kataklizmom i likwidowania ich skutków,
- h) rozwój społeczeństwa obywatelskiego i wolontariatu.

11) Obszar realizacji zadań w zakresie promocji regionu.

W szczególności wspierane będą działania:

- a) wspierające inicjatywy o charakterze promocyjnym, których celem jest rozwój gospodarczy regionu,
- b) promujące walory i możliwości rozwojowe województwa,
- c) propagujące wiedzę o regionie i jego walorach,
- d) związane z udziałem bądź organizacją przedsięwzięć promujących potencjał ludzki regionu, przedsiębiorczość, zdolność adaptacji i wielokulturowość, propagujące zatrudnienie, aktywizację zawodową oraz rozwój wspólnot i społeczności lokalnych (konkursy, wystawy, kampanie promocyjne, targi, konferencje, spotkania informacyjne, giełdy i misje gospodarcze w kraju i zagranicą),

- e) zwiększające atrakcyjność regionu poprzez marketing regionalny – wdrażanie opracowanej strategii Marketingu Regionalnego – „Opolskie Kwitnące”,
- f) związane z zadaniami mającymi na celu wypromowanie oraz uzyskanie certyfikatów produktów regionalnych,
- g) związane z synergiczną promocją gospodarczą, turystyczną, kulturalną (ze szczególnym uwzględnieniem turystyki weekendowej i biznesowej).

12) Obszar realizacji zadań edukacyjnych, informacyjnych i promocyjnych w zakresie zasad Unii Europejskiej.

W szczególności wspierane będą zadania w zakresie:

- a) organizowania wyjazdów studyjnych, szkoleń, konferencji i warsztatów poświęconych tematyce Unii Europejskiej,
- b) organizowania obchodów Dni Unii Europejskiej,

13) Obszar realizacji zadań z zakresu działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości.

W szczególności wspierane będą zadania w zakresie:

- a) realizacji programów wsparcia na rzecz rozwoju gospodarczego i pozyskiwania inwestycji,
- b) organizacji szkoleń i warsztatów dotyczących promocji gospodarczej samorządów lokalnych oraz marketingu terytorialnego,

14) Obszar realizacji zadań w sferze promocji i organizacji wolontariatu w zakresie określonym w pkt 1-13.

15) Obszar realizacji zadań z zakresu działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, w zakresie określonym w pkt 1-14.

Postanowienia końcowe

1. Zlecenie zadań organizacjom – uprawnionym podmiotom następuje w trybie otwartego konkursu ofert, chyba że przepisy odrębne przewidują inny tryb zlecenia.
2. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań objętych niniejszym Programem określa uchwała budżetowa na 2009 i 2010 rok.
3. Dotacje nie mogą być przyznawane na:
 - a) remonty budynków,
 - b) budowę, zakup budynków lub lokali, zakup gruntów,
 - c) zadania i zakupy inwestycyjne, środki trwałe,
 - d) pokrycie kosztów utrzymania biura organizacji,
 - e) dotowanie zadań, które są dofinansowane z budżetu województwa, na podstawie przepisów szczególnych,
 - f) pokrycie deficytu zrealizowanych wcześniej przedsięwzięć,
 - g) działalność gospodarczą,
 - h) działalność polityczną i religijną.
4. Wzory dokumentów związanych z realizacją Programu określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2005 roku w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz.U. Nr 264, poz. 2207), rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005r. w sprawie określenia wzoru oferty podmiotu uprawnionego (Dz.U. Nr 44, poz. 427) i rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005 r. w sprawie określenia wzoru sprawozdania z realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej (Dz.U. Nr 44, poz. 428).